

TASLIMA NASRIM COM SALMAN RUSHDIE I TANTS D'ALTRES
Isidor Cònsul

El cas és conegut i, per sort, l'han esbombat a manta els mitjans de comunicació. Tot i amb això, una síntesi dels inicis de l'afer no serà sobrera per situar en el seu context els fils de la història. A finals de maig, el diari indi "The Statesman" publicà una entrevista a l'escriptora bengalina Taslima Nasrim on, segons que sembla, apuntava la necessitat de revisar l'Alcorà i la llei islàmica. Immediatament, la roda del fonamentalisme es posà en marxa, endegà una "fatwa" (una condemna) contra l'escriptora i començà, com en el cas de Salman Rushdie, una altra espectacular cacera de bruixes. Quan les amenaces de mort trucaren a casa seva, Taslima Nasrim s'amagà després de deixar clar que no havia volgut ofendre els sentiments religiosos de ningú, i que la periodista de "The Statesman" havia confós la xària (llei musulmana) amb l'Alcorà. Remarcà que no havia insinuat cap canvi al llibre sant dels musulmans i només demanava un codi civil modern per substituir les velles lleis, que atorgués els mateixos drets, a Bangla Desh, als homes i a les dones.

La màquina de la intransigència islàmica, però, és greixada com els ginys de la inquisició catòlica del segle XVI i decidí que no s'anava enlloc amb aquesta puntualització. Per torna, els exegetes islàmics trobaren indicis de blasfèmia a la novel·la Vergonya, de la mateixa escriptora, i a uns poemes eròtics publicats temps enrere. La "fatwa" es convertí, doncs, en una realitat, perquè ja se sap que, en aquests casos, la blasfèmia, com succeïa amb els pobres heretges catòlics del XVI, només es neteja amb la justícia d'una mort purificadora.

La resta com qui diu és d'ara mateix. A començaments d'agost, Taslima Nasrim sortí de l'amagatall i es presentà a la justícia del seu país. Ha obtingut la llibertat condicional sense fiança i, aprofitant una invitació dels

escriptors suecs del PEN, ha deixat Bangla Desh per a refugiar-se a Suècia. En certa manera, el paper que en el cas de Salman Rushdie jugaren els escriptors anglesos del PEN (amb Ronald Hartwood al davant), ara el juga el centre suec que, dit sigui de passada, ha estat sempre un PEN actiu i sensible amb els afers dels escriptors empresonats.

Sort, doncs, que tenim el PEN Club, i sort, també, que el suport i la solidaritat a tants casos de persecució, intransigència i manca de llibertat d'expressió no deixen insensibles la majoria d'intel.lectuals i escriptors del món sencer. En l'afer de Taslima Nasrim ha estat cabdal la tenacitat d'Antoinette Fouque i l'"Aliança de Dones de París" que han assumit des dels inicis la feina de mobilitzar l'opinió pública a favor de l'escriptora.

Però Salman Rusdhie i Taslima Nasrim només són la punta descoberta d'un immens iceberg, la part visible i més lluminosa d'un enorme problema. A sota, colgada per oceans d'intolerància i aigües de tuf inquisitorial, resta amagada la tremenda realitat de centenars d'escriptors que, a tot el món, són perseguits, empresonats i condemnats només perquè han gosat donar alè de llibertat a les paraules. Fins a començaments d'enguany l'escriptor xinès Wang Juntao, home clau de la plaça de Tiananmen, ha pagat a la presó la seva gosadia i n'ha sortit amb la salut malmesa i tots els béns confiscats. O bé el cas de l'escriptor egipci Alaa Hamed, empresonat des de 1990 i sotmès a un consell de guerra a causa de la narració Distància d'una ment humana. O l'escriptora birmana Ma Thida, arrestada el mes d'agost de 1993 i condemnada a vint anys de presó per activitats pacifistes. I tants d'altres, alguns centenars arreu del món.

Wang Juntao, Alaa Hamed i Ma Thida són, amb l'editora kurda Gurtebelli Ersoz, els escriptors empresonats pels quals vetlla el Centre Català del PEN. I ens han estat adjudicats d'una llista que depassa el mig miler de casos escampats arreu: són el gel obscur i colgat de l'iceberg. El drama de Taslima Nasrim i el llarg calvari de Salman Rushdie són només la part més coneguda de la

tragèdia. No es pot pas dir que hagin tingut sort, però la seva situació és pública, omplen planes de diaris i són objecte de vistoses manifestacions solidàries. Sota les aigües glaçades resten centenars de noms en situació més o menys similar que, ara com ara, només són a una llista del Comitè d'Escriptors Empresonats del PEN Club Internacional.

Isidor Cònsul